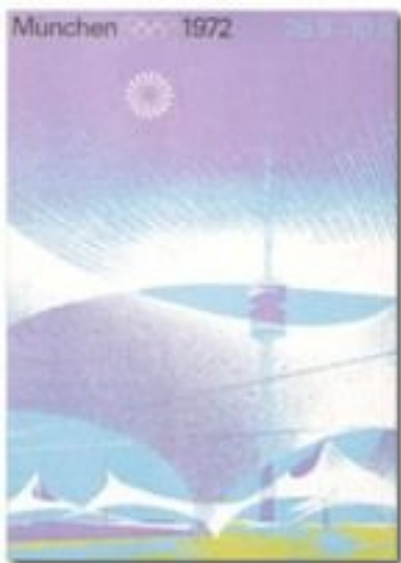

HRY XX. OLYMPIÁDY MNÍCHOV 1972

- KRAJINA: Nemecká spolková republika
- TERMÍN: 26. 8. – 11. 9. 1972
- ÚČAŠŤ: 7123 športovcov (6065 mužov, 1058 žien) a 121 NOV, súťažili v 195 disciplínach 23 športov.
  - ÚČAŠŤ Z ČSSR A ZO SLOVENSKA: 186 športovcov z ČSSR (149 + 37), z toho 21 zo Slovenska (13 + 8). Vincent Lafko, Andrej Lukošík, Peter Pospíšil (hádzaná) členovia druhého družstva, Eva Šuranová (atletika) tretia v skoku do diaľky, Ondrej Hekel (vzpieranie) štvrtý do 75 kg, Juraj Demeč (atletika) člen štvrtej štafety na 4x100 m, Dušan Moravčík (atletika) piaty na 3000 m prekážok, Zdena Bujnáčková, Marianna Némethová-Krajčírová (športová gymnastika) členky piateho družstva, Marián Havlíček (vodný slalom) šiesty v K1, Štefan Pipa (volejbal) člen šiesteho družstva.
  - NAJÚSPEŠNEJŠIE KRAJINY: 1. ZSSR 670 (50-28-22), 2. USA 639,5 (33-31-30), 3. NDR 475 (20-23-23), 4. NSR 308 (13-11-16), 5. Maďarsko 238,5 (6-13-16), ... 15. ČSSR 75 (2-4-2).
  - NAJÚSPEŠNEJŠÍ PODĽA MEDAILÍ: Mark Spitz (USA, plávanie) 7-0-0, Sawao Kato (Jap., športová gymnastika) 3-2-0, Shane Gouldová (Aus., plávanie) 3-1-1, Olga Korbutová (ZSSR, športová gymnastika) 3-1-0, Melissa Beloteová (USA, plávanie) 3-0-0, Sandra Neilsonová (USA, plávanie) 3-0-0, Karin Janzová (NDR, športová gymnastika) 2-2-1, Akinori Nakajama (Jap., športová gymnastika) 2-1-1, Ludmila Turiščevoová (ZSSR, športová gymnastika) 2-1-1.

ako už dávno predtým Juhoafrickú republiku. Bohatá africká účasť následne prispela k tomu, že v Mníchove sa konali dovtedy

Jubilejné Hry XX. olympiády v roku 1972 v západonemeckom Mníchove znamenali po dvanástich rokoch letný olympjský návrat na európsku pôdu a vskutku masovú účasť. Po hrozbe bojkotom zo strany výprav 27 afrických krajín MOV vylúčil z účasti na OH za rasovú politiku Rodéziu, podobne

najrozsiahlejšie olympijské hry. V bavorskej metropole štartovalo 7123 športovcov zo 121 krajín. Súťažili v rekordnom počte 195 disciplín 23 športov. Organizátori pre nich dali vybudovať impozantný Olympijský park so supermoderným atletickým štadiónom a pre vodný slalom, ktorý mal v roku 1972 olympijskú premiéru (reprízy sa však dočkal až o dvadsať rokov), slúžil prvý umelý kanál na svete v Augsburgu. V dôsledku všetkých uvedených faktov sa prvý raz začalo hovoriť o gigantizme tohto najväčšieho športového sviatku.

Mesto, ktorého minulosť nemala z politického hľadiska dobrú povesť (svetlo sveta v ňom uzrel napríklad Mníchovský diktát v roku 1938, v dôsledku ktorého Československá republika musela ustúpiť požiadavkám rozpínaveho nacistického Nemecka), cítilo jedinečnú šancu olympiádou nadobudnúť nový príťažlivý imidž a zvýrazniť svoju medzinárodnú pozíciu nielen ako sídlo producenta svetoznámych automobilov. Nemecká spolková republika sa zase chcela prezentovať ako moderná a mierumilovná mocnosť, ktorá už zabudla na nacistickú minulosť tejto krajiny, i samotnej bavorskej metropoly.

Mníchov pripravil veľmi pekné a výborné olympijské hry, ktoré sa vyznačovali malými vzdialenosťami a vysokou návštevnosťou. MOV sa s organizačným výborom dohodli na spoločných opatreniach na ochranu komerčného využitia oficiálnych symbolov OH 1972. Žiaľ, túto olympiádu naveky poznačila najväčšia olympijská tragédia v histórii. V jej dôsledku sa olympijské hry navždy zmenili a hoci sú najväčším mierovým sviatkom, odvtedy ich sprevádzajú obrovské bezpečnostné opatrenia.

Komando palestínskych teroristov s názvom „Čierny september“ v Olympijskej dedine v utorok 5. septembra o piatej ráno prepadlo členov izraelskej výpravy, bývajúcich na Connollystrasse 31. Na takýto akt si teroristi vybrali olympijské hry preto, aby ich čin pripútal celosvetovú pozornosť a aby napomohli boju Organizácie za oslobodenie Palestíny v snahe získať nezávislosť od Izraela, okupujúceho jej územie. Dovedna ôsmim útočníkom (na obrázku jeden z nich na balkóne ubikácií izraelskej výpravy) umožnili dostať sa do dediny chabé bezpečnostné opatrenia.

Priamo na posvätej olympijskej pôde – a len pätnásť kilometrov od bývalého koncentračného tábora Dachau, kde zavraždili počas 2. svetovej vojny tisíce Židov – teroristi zabilí dvoch olympionikov! Zastreliť zápasníckeho trénera Mošeho Weinberga a vzpierača Josepha Romana, ktorí sa bránili útoku. Pod hrozbou zabitia ostatných rukojemníkov teroristi zakrátko tlmočili šéfovi mníchovskej polície kategorické požiadavky, aby Izrael do deviatej ráno prepustil z väzenia 234 Palestínčanov a aby vláda NSR prepustila ďalších troch extrémistov a poskytla im tri diaľkové lietadlá na odchod z krajiny. Nasledovali hodiny vyjednávania, počas ktorého sa ultimátum posúvalo až do večera. Teroristi napokon súhlasili s poskytnutím jediného lietadla, ktoré ich malo odviezť do Káhiry. Hoci už zrána sa po meste rozchýrilo, čo sa stalo, olympijské súťaže pokračovali až do pol piatej popoludní.

Bavorská polícia chcela teroristov pri pokuse nasadnúť do lietadla za tmy zlikvidovať a oslobodiť rukojemníkov. Na zásah si vybrala malé letisko na základni NATO vo Fürstentfeldbrucku. Zásah policajtov však bol neprofesionálny a skončil sa s hroznou bilanciou. Traja teroristi, ktorí prežili počiatočnú paľbu ostreľovačov, granátom a strelbou zabilí všetkých deviatich rukojemníkov. Medzi obeťami masakry bol okrem piatich teroristov aj jeden policajt.

Olympijskými obeťami boli izraelskí vzpierači David Berger a Zeev Friedman, vzpieračský tréner Yacob Springer, zápasníci Eliezer Halfin a Mark Slavin, zápasnícky rozhodca Yosef Gutfreund, šermiarsky tréner Andre Spitzer, atletický tréner Amitzur Shapira a strelecký tréner Kehat Schorr. Troch atentátnikov, ktorí prežili, uväznili, ale už po 53 dňoch ich vláda NSR musela vynúteno prepustiť - výmenou za niekoľko občanov NSR, unesených ďalšími teroristami na leteckej linke Lufthansy. Na priamych realizátorov mníchovskej masakry, ale aj na tých, ktorí celý útok naplánovali, potom dlho „poľovala“ izraelská tajná služba.

Po strašnej tragédii hrozilo, že olympijské hry budú musieť prvý raz vôbec predčasne ukončiť. Súťaže prerušili, olympijské vlajky spustili v Mníchove všade na pol žrde. Napokon však padlo rozhodnutie, tlmočené na smútočnej tryzne na Olympijskom štadióne v Mníchove odstupujúcim prezidentom MOV Averym Brundageom: „Hry musia pokračovať!“ Napriek jeho výzve k súdržnosti však opustilo v nasledujúcich dňoch Mníchov veľa športovcov, lebo sa necítili dostatočne v bezpečí. Deň po smútočnej tryzne súťaže pod olympijskou vlajkou, stiahnutou na pol žrde, pokračovali, všetky sprievodné akcie však odriekli.

Svetový šport potvrdil v Mníchove výrazný výkonnostný progres. V atletike i v plávaní padlo množstvo svetových rekordov. Ich najväčším zberateľom bol fenomenálny americký plavec Mark Spitz (na obrázku). Dokonale si vynahradiť sklamanie z Mexico City a tentoraz úlohu favorita naplnil spôsobom, aký sa v olympijskej histórii ešte nikomu okrem neho nepodaril. Získal sedem zlatých medailí – a každú vo svetovom rekorde! Spitz triumfoval na 100 i 200 m voľným spôsobom, na 100 i 200 m motýlik a bol aj členom všetkých troch víťazných amerických štafiet. S celkovou medailovou bilanciou z dvoch olympiád (9 – 1 – 1) sa v 22 rokoch stal tretím medailovo najúspešnejším olympionikom histórie za sovietskou športovou gymnastkou Larisou Latyninovou (9 – 5 – 4) a fínskym bežcom Paavom Nurmim (9 – 3 – 0). K jeho mníchovskému husárskemu kúsku sa potom za nasledujúce desaťročia priblížili len plavkyňa NDR Kristin Ottová v Soule 1988 a gymnasta SNŠ Vitalij Ščerbo v Barcelone 1992 (obaja s bilanciou 6 – 0 – 0), ale triasť o rekord sa Spitz musel až v Aténach 2004, kde ho takmer prekonal jeho plavecký nástupca vo farbách USA Michael Phelps (6 – 0 – 2).

Ani úžasné výkony plaveckého giganta tentoraz nepomohli výprave USA obhájiť prvé miesto z Mexico City. Mníchovským Hráom dominovali sovietski športovci. Predovšetkým vďaka zisku okrúhleho počtu 50 zlatých medailí zo 195 disciplín, čo bolo historické maximum pre jednu krajinu od Londýna 1908. Esami sovietskej výpravy boli napríklad šprintér z Ukrajiny Valerij Borzov, ktorý prelomil nadvládu šprintérov tmavej pleti

z USA a triumfoval na 100 i 200 m, jeho neskoršia manželka, športová gymnastka Ľudmila Turiščevová, ďalšia gymnastka, maličká Oľga Korbutová (na fotografii na predošlej strane), ktorá predznačila nastupujúci akrobatický trend a stala sa miláčikom mníchovského publika, najsilnejší muž sveta, vzpierač Vasilij Alexejev, alebo zápasník – voľnoštyliar Alexander Medved'. Ten v supertťažkej kategórii získal už svoje tretie zlato, keď si poradil aj s najťažším olympionikom histórie, dvestokilovým Američanom Chrisom Taylorom. Azda najväčšiu publicitu však dostalo družstvo basketbalistov.

Basketbalisti ZSSR v mimoriadne dramatickom finále pripravili Američanom prvú olympijskú prehru od premiéry tohto športu v Berlíne 1936. Ešte tri sekundy pred koncom viedol tím USA 50:49, po Jedeškovej tridsaťmetrovej prihrávke však Alexander Belov tesne pred klaksonom výsledok zvrátil. Ďalšiu podobnú jedinečnú americkú sériu prerušil športovec z čoraz silnejšej NDR – Wolfgang Nordwig triumfoval v skoku o žrdi, ako prvý Neameričan v histórii!

K veľikánom z ďalších krajín sa ako mulimedailisti priradili najmä japonskí gymnasti. Sawao Kato (na fotografii) obhájil triumf vo viacboji a znovu získal tri zlaté kovy, jeho krajan Akinori Nakajama k štyrom zlatým z Mexico City pridal ďalšie dve a svoje účinkovanie na dvoch OH zavŕšil s pozoruhodnou medailovou bilanciou 6 – 2 – 2. V bazéne sa Spitzza snažila napodobniť Austráľčanka Shane Gouldová (na snímke)

sovi z NDR (na fotografii vpravo) sa ako prvému plavcovi v histórii OH podarilo obhájiť obe zlaté medaily z Mexico City – na 100 i 200 m znak.

Veľkým škandálom OH 1972 bolo správanie sa pakistanských pozemných hokejistov po finálovej prehre

na päť zlatých, napokon získala zhruba polovičnú bilanciu (3 – 1 – 1). Lasse Virén víťazstvami na 5 a 10 km pripomenul niekdajšie slávne časy fínskych vytrvalcov. Senzačnou šampiónkou sa v Mníchove stala dovtedy neznáma domáca výškarka Ulrike Meyfarthová, ktorá triumfovala len vo veku 16 rokov. Šok spôsobil svojím triumfom vo svetovom rekorde na 400 m prekážok aj John Akii-Bua z Ugandy. Rolandovi Matthe-

s NSR. Pakistanci, zvyknutí na to, že v tomto športe sa na prvom mieste striedali len s reprezentantmi Indie, ne-uniesli prehru s autsajderom a pri odovzdávaní medailí sa hráči správali tak neprístojne, že MOV ich doživotne vylúčil z účasti na OH.

Z ČSSR cestovala do susednej krajiny početná výprava so 186 športovcami (21 bolo zo Slovenska), ale jej výsledná medailová bilancia (2 – 4 – 2) bola sklamaním. Vytúženej zlatej medaily sa po striebre z Tokia a bronz z Mexico City konečne dočkal diskársky veľikán Ludvík

Daněk. Okrem neho triumfoval aj gréckorímsky zápasník Vítězslav Mácha.

Zo Slovákov sa z medailí tešili štyria. Pri olympijskej premiére hádzanej boli Vincent Lafko, Andrej Lukošík (na fotografii z finálového zápasu proti Juhoslávii v bielom drese) a Peter Pospíšil členmi strieborného družstva ČSSR a diaľkárka Eva Šuranová (na snímke

vl'avo) si čs. rekordom 667 cm doskočila po bronz – prvú a dodnes jedinú olympijskú medailu slovenskej atlétky. Vzpierač Ondrej Hekel sa v trhu síce stal majstrom sveta (vo vzpieraní boli vtedy olympijské súťaže zároveň svetovým šampionátom, v rámci ktorého udeľovali aj kovy za jednotlivé disciplíny), ale v trojboji skončil štvrtý. V atletike sa Dušan Moravčík blysol piatym miestom v behu na 3000 m prekážok. Žiaľ, gymnastka Marianna Némethová-Krajčírová na svojej tretej olympiáde už nemala okolo seba zďaleka také silné družstvo ako v ére Časlavskej. Spoločne

so Zdenou Bujnáčkovou ho vytiahli „len“ na piate miesto. V olympijskej premiére nášho neskôr najúspešnejšieho olympijského športu - vodného slalomu - skončil šiesty v K1 deväťnásťročný Marián Havlíček. Žiaľ, mladý talentovaný športovec deň pred Silvestrom toho istého roka tragicky zahynul na Prašivej...

Vo výprave Maďarska štartovali štyria rodáci z územia dnešného Slovenska. Rodák z Lučenca Péter Juhász bol členom strieborného futbalového tímu a zápasník Antal Steer, narodený v Bratislave, sa v gréckorímskom štýle v kategórii do 68 kg delil o šieste miesto.

LUBOMÍR SOUČEK